

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Немсадзе Гурама Гівійовича

«Фінансова архітектура корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

На підставі вивчення дисертації та опублікованих за темою дослідження наукових праць здобувача, а також матеріалів щодо апробації та практичного впровадження результатів виконаного Немсадзе Гурамом Гівійовичем наукового дослідження, можна констатувати наступне щодо актуальності, ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, достовірності та наукової новизни одержаних результатів, повноти їх викладу в опублікованих працях та визначити загальну оцінку проведеного дослідження.

Актуальність теми дисертації

Сучасні економічні тенденції обумовлюють складнощі діяльності вітчизняних та зарубіжних корпорацій. Особливо яскраво проявляється необхідність підвищення ефективності діяльності корпорацій в періоди економічних спадів у зв'язку з обмеженою кількістю вільних грошових коштів. Ключовою метою ефективності реалізації стратегії будь-якої корпорації безперечно є успіх залучення капіталу та результати від його використання. Тому задля вирішення проблемних питань корпораціям необхідно пильну увагу приділяти власній фінансовій архітектурі.

Світова фінансово-економічна криза показала, що фінансова архітектура вітчизняних корпорацій потребує інноваційних підходів та активної інтеграції новітніх технологій. Враховуючи сучасну економічну ситуацію у країні та світі, фінансова архітектура має модернізуватися таким чином, щоб забезпечувати стабільний розвиток усіх напрямів діяльності корпорації в короткостроковому та довгостроковому періодах.

При формуванні механізму оптимізації фінансової архітектури корпорацій важливим є пошук фінансової моделі, яка забезпечить ефективність її діяльності при будь-яких трансформаційних змінах на фінансовому ринку. Така фінансова модель має забезпечити інтегрований підхід до оцінки усіх управлінських рішень менеджменту корпорації та враховувати взаємодію її структурних елементів.

Отже, вищезазначене підтверджує актуальність та важливе теоретичне і практичне значення теми дисертаційної роботи Немсадзе Гурама Гівійовича.

Актуальність та цінність дисертаційної роботи підтверджується й тим, що її положення використовувались у процесі виконання науково-дослідної роботи кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул Університету державної фіскальної служби України за темою: «Фінансові інструменти регіонального розвитку в Україні в умовах децентралізації» (номер державної реєстрації 0116U008349), в межах якої здобувачем було досліджено практику використання податкових інструментів для забезпечення розвитку підприємницької діяльності через стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності та запропоновано концептуальні підходи до оптимізації фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища.

Загальна оцінка роботи, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і повнота викладу в публікаціях

Дисертаційна робота за структурою складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 217 сторінок. Список використаних джерел налічує 199 найменувань.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що містяться у дисертації, є в достатній мірі обґрунтованими. Проведене дослідження свідчить про широку і глибоку обізнаність дисертанта у сучасних наукових підходах вітчизняних та зарубіжних вчених до вивчення проблем

формування й розвитку фінансової архітектури корпорацій. Одержані в ході дослідження наукові результати ґрунтуються на поглибленому вивченні та узагальненні значного обсягу літературних джерел, коректному застосуванні теоретичного узагальнення, аналізу, синтезу, а також сучасних методів дослідження.

У ході дослідження дисертантом використано фундаментальні положення фінансової науки, узагальнені принципи та методи аналізу ефективності формування та функціонування фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища. Для реалізації визначених мети і завдань у дисертації використано сукупність як загальнонаукових, так і спеціальних методів наукового дослідження.

Структура дисертаційної роботи визначається логічністю, обумовленою адекватністю постановки мети дослідження. Розкриття сутності та компонентів фінансової архітектури корпорації дозволили автору провести дослідження щодо впливу фінансової архітектури на ефективність фінансової діяльності корпорацій.

Результати, отримані в процесі дослідження, знайшли відображення у 18 наукових працях, серед яких: 1 підрозділ у колективній монографії (у співавторстві); 9 праць – у наукових фахових виданнях України та зарубіжних виданнях, які внесено до міжнародних наукометричних баз, у тому числі 2 праці розміщено в наукових фахових виданнях, внесених до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science; 8 праць апробаційного характеру. 3 них відповідають вимогам п. 11 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167 – 8 публікацій. Загальний обсяг публікацій, що належить автору, становить 4,4 друк. арк.

Аналіз змісту дисертації, опублікованих праць підтверджує достатній ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, що містяться у дисертації та виносяться на захист.

Дисертаційне дослідження виконане з дотриманням норм академічної доброчесності. Порушення норм академічної доброчесності у будь-яких проявах (формах) не виявлено.

Наукова новизна результатів дослідження

До найважливіших результатів даного наукового дослідження можуть бути віднесені:

1. Удосконалення методичних підходів до оцінки показників операційної (рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність продажів та рентабельність операційної діяльності) та стратегічної (економічний прибуток, ринкова капіталізація корпорації, вартість корпорації та коефіцієнт Q Тобіна) ефективності, що уможливило отримання релевантної інформації щодо фінансової діяльності корпорації для підвищення ефективності прийняття та реалізації управлінських рішень.

2. Удосконалення концептуальних положень щодо моделювання впливу грошово-кредитного регулювання на розвиток корпоративного сектору в умовах нестабільного економічного середовища, в основі яких обґрунтовано доцільність використання результатів аналізу особливостей функціонування трансмісійного механізму.

3. Удосконалення концептуальних підходів до оптимізації фінансової архітектури, серед яких виокремлено принципи, завдання, методи і підсистеми забезпечення механізму оптимізації, що дає можливість науково обґрунтувати доцільність реалізації цілеспрямованого впливу на фінансову діяльність корпорації з метою попередження виникнення нових загроз в умовах нестабільного економічного середовища.

4. Розширення практичних рекомендацій щодо пріоритетних напрямів удосконалення фінансової архітектури корпорацій із урахуванням впливу нестабільного економічного середовища, які обґрунтовано на основі результатів системного аналізу внутрішнього і зовнішнього середовища корпорації; виокремлення заходів щодо зменшення обсягів дебіторської заборгованості; конкретизації передумов оптимізації структури корпорації;

перегляду форм власності; систематизації сильних та слабких сторін сформованої фінансової архітектури.

5. Уточнення поняття «фінансова архітектура корпорації», сутність якого було визначено як адаптивна система взаємопов'язаних компонентів, а саме структури власності, структури капіталу, корпоративного управління та організаційно-правової форми господарювання, що впливає на діяльність корпорації шляхом досягнення її менеджментом фінансових цілей у короткостроковій та довгостроковій перспективах.

Перелічені результати дисертаційної роботи характеризуються високим рівнем наукової новизни, визначаються сукупністю отриманих вперше теоретичних положень, методичних підходів та практичних рекомендацій щодо актуального наукового завдання – удосконалення фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища.

Достовірність і практичне значення дисертаційної роботи

Значення отриманих автором результатів в теоретичному аспекті полягає в тому, що обґрунтовані у дисертації висновки та рекомендації складають цілісне та завершене дослідження, яке вирішує важливе наукове завдання – обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних засад щодо основних напрямів удосконалення фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища. Пропозиції автора мають високий ступінь обґрунтованості, як з теоретичних, так і з методичних позицій. Цінність розроблених рекомендацій в науковому контексті полягає у тому, що мають достатньо високий рівень обґрунтування концептуальні положення. Практична цінність дослідження полягає у розробці методичного забезпечення, яке може бути використане для модернізації фінансової архітектури національних корпорацій та підвищення ефективності їхньої діяльності.

Практична значущість результатів дослідження підтверджується їх практичним застосуванням у роботі: Київської обласної ради VII скликання при актуалізації Стратегії розвитку Київської області на 2021–2027 роки

(довідка № 2025/03-01 від 21.09.2020); Києво-Святошинської районної ради Київської області VII скликання при розробленні положень Програми щодо залучення інвестицій у Києво-Святошинському районі Київської області на 2018–2020 роки (довідка № 289/02-18 від 06.08.2020); ПАТ «ЗНВКІФ «ДЖЕНЕРАЛ ІНВЕСТМЕНТ РЕСУРСЕС» при визначенні пріоритетних напрямів подальшої діяльності та оптимізації фінансової архітектури (довідка № 0118/1 від 18.01.2021); ПрАТ «КДЗ» при розробці при розробці фінансової стратегії розвитку (довідка № 139 від 15.02.2021).

Положення дисертаційної роботи Немсадзе Г.Г. використовуються в навчальному процесі Університету державної фіскальної служби України при викладанні таких навчальних дисциплін: «Біхевіористичні фінанси», «Поведінкові фінанси» (акт впровадження б/н від 28.01.2021).

Зауваження та дискусійні положення

Відзначаючи позитивні сторони дисертаційної роботи Немсадзе Гурама Гівійовича, слід звернути увагу на певні зауваження та дискусійні положення, які потребують додаткової аргументації.

1. У першому розділі при дослідженні поглядів вітчизняних та зарубіжних учених щодо сутності поняття «корпоративне управління» (с. 46-47) дисертанту слід було б більш детально зупинитися на критичному аналізі наведених визначень.

2. Дисертаційна робота містить класифікацію факторів, які впливають на компоненти фінансової архітектури корпоративної структури (с. 69). Однак, вважаємо, що доцільно було б більш детально та ґрунтовно охарактеризувати кожен групу факторів впливу.

3. У другому розділі дисертації при здійсненні аналізу фінансової діяльності вітчизняних підприємств розглядаються показники балансу підприємств України з розподілом на великі, середні та малі підприємства за 2015–2019 рр. (с. 88-89), проте не зрозуміло який принцип покладено автором під час віднесення підприємств до тієї чи іншої класифікаційної групи.

4. Заслугує на увагу виокремлення автором найбільш типових моделей корпорацій, а також особливостей їхньої фінансової архітектури у розвинених країнах світу (с. 157-165), проте варто було б більш деталізовано розглянути перспективи адаптації світового досвіду до вітчизняних умов. Це надало б більшої аргументованості та обґрунтованості в дисертаційній роботі.

5. Позитивним є те, що автором запропоновано концептуальні підходи до оптимізації фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища (с. 180-188). Разом з тим, при розробці запропонованих концептуальних підходів недостатньо уваги приділено критеріям оцінки ефективності механізму, що розглядається.

Проте в загальному підсумку зазначені зауваження не носять принциповий характер, а отже не впливають на загальну позитивну оцінку та не знижують наукову і практичну цінність дисертаційної роботи.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Немсадзе Гурама Гівійовича «Фінансова архітектура корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища» є завершеною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що у сукупності дозволяють вирішити важливе завдання – поглиблення теоретичних засад і розробка практичних рекомендацій щодо основних напрямів удосконалення фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища.

Дисертаційну роботу виконано на достатньо високому рівні, її результати мають наукову новизну і практичну значимість. Основні положення дисертаційної роботи опубліковані в статтях, у тому числі в наукових фахових виданнях, внесених до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science, доповідалися на науково-практичних конференціях. Дисертаційне дослідження відповідає обраній темі, розкриває її та підтверджує, що автором вирішено поставлені у роботі завдання.

Дисертація на тему «Фінансова архітектура корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища», що є самостійним і завершеним дослідженням, відповідає вимогам пунктів 9, 10, 11, 12 «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 № 167 зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 979 від 21.10.2020 та № 608 від 09.06.2021, а її автор Немсадзе Гурам Гівійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ

**доктор економічних наук, доцент,
завідувач кафедри фінансів та економіки
Київського університету
імені Бориса Грінченка**

Ольга СОСНОВСЬКА

«Підпис Сосновської О.О. засвідчую»

Учений секретар
Київського університету
Імені Бориса Грінченка
к.філол.наук, доцент кафедри
світової літератури

Людмила АНІСИМОВА